

PEDAGOGICKÁ REHABILITACE

Mgr. Pavlína Svobodová

ÚVOD DO REHABILITACE

- **Rehabilitace** vyjadřuje opětovné nabytí nějaké ztracené schopnosti
- (z latiny **re** = předpona vyjadřující opakování děje, **habilis** = schopný)
- ze společenského hlediska znamená rehabilitace znovunabytí určitého postavení, ztraceného nebo zpochybněného vlastním či cizím přičiněním

Rehabilitace je vícestupňovým společenským procesem, který tvoří několik složek: *rehabilitace léčebná, pracovní, sociální a pedagogická.*

Pedagogika

- Pais – dítě
- Agein – vésti

- Pedagogika analyzuje výchovně vzdělávací proces, zkoumá jeho zákonitosti a definuje podmínky úspěšné a účinné výchovně vzdělávací práce

Pedagogika – jako vědní obor

- Začala se vytvářet v době, kdy výchova začala hrát v životě společnosti důležitou úlohu a kdy vznikla potřeba vytvořit výchovně vzdělávací instituce
- Zpočátku se rozvíjela jako součást filozofie, postupně se začala formovat jako samostatný vědní obor

Základní pedagogické disciplíny

- Dějiny pedagogiky
- Obecná pedagogika – všeobecná teorie výchovy
- Didaktika – teorie vzdělávání a vyučování (obecná, školní)
- Dílčí pedagogické obory – předškolní pedagogika, školní pedagogika, vysokoškolská pedagogika
- Teorie mimoškolní výchovy

Základní pedagogické disciplíny

- Sociální pedagogika – společenská funkce výchovy
- Speciální pedagogika – obor pedagogiky vymezující podmínky pro vzdělávání osob se speciálními vzdělávacími potřebami

Výchova

- Cílevědomé, záměrné, soustavné a organizované působení na člověka
- Výchovou působíme na komplexní rozvoj jedince

Základní rysy výchovy

- Demokratická (rovnost šancí na vzdělání)
- Humanistická
- Univerzální (týká se každého a všude)
- Globální
- Individuální
- Interkulturní
- Komplexní
- Permanentní (jde o celoživotní rozvíjení osobnosti)
- Spjatá se životem

Cíle výchovy

- Připravit jedince pro základní sociální role (jedinec jako občan, pracovník, ochránce a tvůrce životního prostředí, partner ...)
- Rozvíjet základní fyzické a psychické kvality jedince (potřebné **vědomosti, dovednosti a návyky**)
- Rozvíjet jedince v jednotlivých oblastech kultury (filozofie, práva, ekonomika)

Didaktické zásady (principy)

- Obecná pravidla, která musí být respektována, jestliže má být vzdělávací proces účinný
- Praxí ověřené zásady podmiňují efektivnost výchovy, usnadňují práci učitelů i žáků a vedou k trvalejším výsledkům
- Mají obecnou platnost – pro mládež i dospělé, v oblasti školní i mimoškolní

Didaktické principy

- **Princip cílevědomosti** – znát smysl toho, co se učím
- **Princip soustavnosti** (systematičnosti) – logické uspořádání
- **Princip aktivity** – žák je spoluvůrcem hodiny
- **Princip názornosti** – většinu informací o světě získáváme pomocí zraku. Komenský považoval tento princip za „zlaté pravidlo didaktiky“
- **Princip uvědomělosti** – rozumět tomu, co se učím
- **Princip trvalosti**
- **Princip přiměřenosti** – obsah, formy a metody výchovy musí být v souladu s věkem a úrovní žáků
- **Princip individuálního přístupu**
- **Princip spojení teorie s praxí**
- **Princip zpětné vazby**

Základní pravidla pedagogického postupu

- Od blízkého ke vzdálenějšímu
- Od známého k neznámému
- Od konkrétního k abstraktnímu
- Od snadného k obtížnějšímu
- Stručněji než obšírně

Vyučovací metody

- Vyučovací metoda je cílevědomý a promyšlený postup, kterého učitel používá při výuce za účelem dosažení stanoveného výchovně vzdělávacího cíle
- **Metody slovní** - výklad, přednáška, rozhovor, diskuse, písemná cvičení atd.
- **Metody názorně – demonstrační** – pozorování jevů a předmětů, projekce, předvádění pokusů a modelů atd.
- **Metody praktické** – nácvik pohybových a pracovních dovedností, pracovní činnosti (v dílnách), grafické a výtvarné činnosti, laboratorní činnosti atd.

Tělesná výchova jako součást výchovně vzdělávacího systému ZŠ a SŠ

- Cílem Tv je vychovat zdatnou, zdravou mládež, která chápe pohyb jako nezbytnou součást svého života
- Má funkci kompenzační (vyrovnává nepříznivé vlivy snížené možnosti pohybu, které s sebou přinášejí změny ve způsobu života)
- A stimulační (podněty probouzející trvalý zájem o pohybovou aktivitu formují kladný postoj k Tv a dalším životním činnostem)
- Tělesná výchova směřuje ke zkvalitnění pohybových, psychických i morálních vlastností
- Úkoly Tv:
 - V oblasti zdravotní
 - V oblasti vzdělávací a
 - V oblasti výchovné

Úkoly tělesné výchovy

Oblast zdravotní:

Upevňování a rozvoj zdraví prostřednictvím rozvoje tělesné zdatnosti

Osvojení si zásad a způsobů osobní hygieny a otužování

Vytvoření návyků správné životosprávy a pohybového režimu

Poučení o negativním vlivu alkoholu, nikotinu a návykových látek na zdraví, tělesnou výkonnost a zdatnost

Oblast vzdělávací:

Názvosloví, technika, základy metodiky a pravidla provádění činností

Názvy používaných tělovýchovných zařízení, náčiní a nářadí

Organizace práce v hodinách Tv

Oblast výchovná:

Utváření charakterových a volných vlastností (přátelství, čestnost, spravedlnost, cílevědomost atd.)

Poskytuje příležitosti pro neformální výchovu k humanismu a demokracii

Pedagogická rehabilitace

- Pedagogická rehabilitace je chápána jako souvislá výchovně vzdělávací činnost směřující k získání co nejvyššího stupně vzdělání u osob se zdravotním postižením směřující k jejich plnému začlenění a společenskému uplatnění
- Pedagogická rehabilitace je jednou z oblastí ucelené rehabilitace a její realizace předpokládá úzkou funkční provázanost s dalšími složkami ucelené rehabilitace

Cíle pedagogické rehabilitace

- Dosažení co možná nejvyššího stupně vzdělání
- Rozvoj osobnosti
- Dosažení společenského a pracovního uplatnění
- Překonávání důsledků postižení

Pedagogika osob s postižením

- Zabývá se zvláštnostmi pedagogického procesu, které vyplývají z daného postižení
- Staví přitom na poznacích obecné pedagogiky
- V popředí by měla stát orientace na to, co je v člověku zdravé a nepostižené
- Předmětem pedagogiky osob s postižením je školní edukace rozšířená o oblast rané podpory (včasné intervence) a profesního vzdělávání
- Protože různá postižení probíhají vlastní dynamikou, nemůžeme vázat stanovení pedagogických úkolů jen na vybrané věkové skupiny
- pedagogika osob s postižením je otevřeným edukativním procesem svázaným s celým životem jedince

Vývoj péče o osoby s postižením

historické ohlédnutí

- 1. Represivní přístup - exkluze** – likvidace handicapovaných 200 n.l. (Sparta – shazování ze skály)
- 2. Charitativní přístup - segregace** – nástup křesťanství, středověk, vznik církevních škol, prvních hospiců, klášterních špitálů
- 3. Humanistický přístup** – novověk, renesance, osvícenství
 - **J. A. Komenský** (1592 – 1670) – zakladatel novodobé pedagogiky, rozpracoval didaktické principy platné dodnes (p. názornosti, systematičnosti, p. aktivity, přiměřenosti), idea celoživotního vzdělávání
 - Dílo: Informatorium školy mateřské, Brána jazyků otevřená, Škola na jevišti, Svět v obrazech, Labyrint světa a ráj srdce
 - „Člověk se stává člověkem jedině výchovou“ – prosazoval harmonické rozvíjení „hlavy, srdce a rukou“ – tedy stránku intelektuální, emotivní a volní – jako základní kvality osobnosti

Vývoj péče o osoby s postižením

historické ohlédnutí

4. Rehabilitační přístup – 19. a 20. století – znovuschopnění ten, kdo není schopen se rehabilitovat, stojí stranou společnosti

5. Preventivně – integrační přístup – po 2. světové válce prevence vzniku postižení, maximální integrace do společnosti

6. Inkluzivní přístup – přirozené začleňování osob s postižením do intaktní (zdravé) populace – globální trend

Pokud to není nezbytně nutné, nejsou k výchově a vzdělávání zajištěny žádné nadstandardní prostředky

Pojmy:

Integrace – individuální nebo skupinová

Inkluze

Integrace a inkluze

- Po roce 1989 v ČR – zásadní změny ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Koncepce se postupně přizpůsobila požadavkům evropské společnosti. Cíle vzdělávání jsou odvozovány z individuálních i společenských potřeb.
- Pojmy **inkluze a inkluzivní vzdělávání** se používají od konání konference v Salamance (univerzitní město ve Španělsku) v roce 1994, kdy se vlády 92 zemí a 25 mezinárodních organizací shodly na akčních rámcových podmínkách vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Inkluze se prosadila jako nový rozsáhlý koncept vedoucí k integraci.
- **Integrace** vychází z přesvědčení, že existují dva typy dětí – děti se SVP a děti bez nich.
- **Inkluze** je chápána jako integrace všech žáků (i těch se speciálními vzdělávacími potřebami) do běžné školy. Všichni žáci totiž mají své individuální potřeby- kompletní rozmanitost.

INFO

Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP)

- Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami je osoba se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním
- Zdravotním postižením je chápáno postižení mentální, tělesné, zrakové nebo sluchové, vady řeči, souběžné postižení více vadami, autismus a vývojové poruchy učení nebo chování

Speciálně pedagogické disciplíny

- **Somatopedie** – vzdělávání osob s tělesným postižením
- **Oftalmopedie** (dříve tyflopédie) – vzdělávání osob s postižením zraku různého stupně
- **Logopedie** – vzdělávání žáků s narušenou komunikační schopností
- **Surdopedie** – vzdělávání žáků se sluchovým postižením
- **Psychopedie** – vzdělávání žáků s mentálním postižením
- **Etopedie** - vzdělávání žáků s poruchami chování – nerespektují některé normy společenského chování, jsou nepřizpůsobiví, impulzivní a snadno unavitelní
- **Vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení** (dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, dysmúzie, dyspraxie)
- **Vzdělávání žáků se souběžným postižením více vadami**

Vzdělávání žáků se souběžným postižením více vadami

Vícenásobným postižením (souběžným postižením více vadami) je chápáno multifaktoriální, multikauzální a multisymptomatologicky podmíněné postižení

Projevuje se nedostatky v oblasti kognitivní, motorické, komunikační nebo psychosociální

Souběžné postižení více vadami

Členění do tří skupin:

1. Společným znakem je mentální retardace, která je determinujícím faktorem pro nejvýše dosažitelný stupeň vzdělání
2. Kombinace vad tělesných, smyslových a vad řeči bez přidruženého mentálního postižení (specifickou skupinu tvoří hluchoslepé děti)
3. Samostatnou skupinu tvoří děti s poruchou autistického spektra (PAS, žáci s dg. Autismus a autistickými rysy)

Inkluzivní vzdělávání

- Se změnami ve společnosti se prohlubuje i snaha po inkluzi žáků se SVP do škol hlavního vzdělávacího proudu
- 85-90% žáků příslušného populačního ročníku nevyžaduje žádnou intervenci
- 5-10% žáků vyžaduje speciální intervenci, speciálně pedagogickou podporu poskytovanou ve škole hlavního vzdělávacího proudu
- 1-5% žáků vyžaduje speciální programy realizované v základní škole speciální

Legislativa

- Právo na vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole hlavního vzdělávacího proudu bylo poprvé zakotveno v zákoně ČNR č. 390/1991 Sb.
- K posunu k inkluzivnímu vzdělávání došlo po vydání školského zákona č. 561/2004 Sb.
- ČR ratifikovala v září 2009 **Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením, tzv. Antidiskriminační zákon č. 198/2009 Sb.** O rovném zacházení a právních prostředcích ochrany před diskriminací.

Národní plán vytváření rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením 2010 - 2014

- V uplynulém období byly schváleny a realizovány čtyři národní plány
- Jejich naplňováním prokazatelně došlo ke zlepšení přístupu státu k občanům se zdravotním postižením
- přijetím zákona **o sociálních službách č. 313/2013 kterým se mění zákon č. 108/2006 Sb.** – byla konstruována nová sociální dávka – příspěvek na péči
- V oblasti vzdělávání – **Školský zákon č. 561/2004 Sb.** – rovný přístup ke vzdělání, dořešit podmínky vzdělávání studentů se zdr. postižením v rámci terciálního stupně vzdělávání
- Zlepšení přístupu k informačním systémům pro osoby se zdravotním postižením – zákon **č. 384/2008 Sb. O komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob** – nově písemný záznam mluvené řeči
- Zpřístupňování veřejné dopravy a veřejných budov
- Zaměstnávání (profesní poradenství, pracovní a profesní rehabilitace) – zákon **č. 463/2004 Sb. O zaměstnanosti**

INFO

Národní akční plán vzdělávání - NAPIV

- Směřuje k posílení **inkluzivního pojetí vzdělávání**
- Vymezuje rámec aktivit realizovaných s cílem zajištění rovného přístupu a příležitostí všech osob ke vzdělávání
- Zavádí opatření k ukončení segregační praxe v českém školství a k prevenci diskriminačních jevů
- **Inkluze** – poskytnout všem žákům s respektováním jejich aktuálních vzdělávacích potřeb ve škole hlavního vzdělávacího proudu adekvátní vyučování
- Definiuje stupeň podpůrných a vyrovnávacích opatření a zavádí speciálně pedagogickou podporu žákům se SVP v inkluzivním vzdělávání

Školský systém v ČR

- Zákon č. 561/2004 Sb. O předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (tzv. **Školský zákon**) – se zřetelem na žáky se SVP
- Za žáky se SVP jsou považováni:
- **Žáci se zdravotním postižením** (tělesným, zrakovým, sluchovým, mentálním, narušenou komunikační schopností (NKS), poruchami autistického spektra PAS nebo souběžným postižením více vadami)
- **Žáci se zdravotním znevýhodněním** (zdravotně oslabení, se specifickými poruchami učení SPU)
- **Žáci se sociálním znevýhodněním** (žáci z rodinného prostředí s nízkým sociálně-kulturním statusem, ohrožení sociálně patologickými jevy, s nařízenou ústavní nebo ochrannou výchovou, žáci v postavení azylantů)

Školský systém v ČR

- V souladu s novými principy kurikulární politiky zformulovanými v Národním programu rozvoje vzdělávání v ČR (tzv. Bílé knize) a zakotvenými ve školském zákoně se do vzdělávací soustavy zavedl systém kurikulárních dokumentů pro vzdělávání žáků od 3 do 19 let
- **Kurikulární dokumenty** jsou vytvářeny na dvou úrovních – státní a školní
- Státní úroveň představují Národní plán vzdělávání a rámcové vzdělávací programy (**RVP**) – vymezují závazné rámce vzdělávání pro jednotlivé etapy vzdělávání
- Školní úroveň představují školní vzdělávací programy, podle nichž se uskutečňuje vzdělávání na jednotlivých školách. **ŠVP** vychází z konkrétních vzdělávacích záměrů školy, zohledňuje potřeby a možnosti žáků, reálné podmínky a možnosti školy a oprávněné požadavky rodičů.

INFO

Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

- Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) mají právo na:
- Vzdělávání, jehož obsah, formy a metody odpovídají jejich vzdělávacím potřebám a možnostem
- Vytvoření nezbytných podmínek pro vzdělávání ve škole hlavního vzdělávacího proudu
- Poradenskou podporu školy a školského poradenského zařízení

Žáci se zdravotním postižením

- Při vzdělávání mají žáci právo bezplatně užívat speciální učebnice a speciální didaktické a kompenzační učební pomůcky poskytované školou
- Žáci, kteří nemohou vnímat řeč sluchem, mají právo na bezplatné vzdělávání prostřednictvím znakové řeči
- Žáci, kteří nemohou číst běžné písmo zrakem, mají právo na vzdělávání s použitím Braillova hmatového písma
- Žákům, kteří se nemohou dorozumívat mluvenou řečí se zajišťuje právo na bezplatné vzdělávání pomocí nebo prostřednictvím náhradních komunikačních systémů – alternativních nebo augmentativních komunikačních systémů (AAK – piktogramy, Makaton, VOKS, facilitovaná komunikace – pomocí tzv. „podané ruky“, sociální čtení)

Žáci se zdravotním postižením

- Pro žáky se zdravotním postižením lze zřídit školy, event. třídy s upravenými vzdělávacími programy (speciální vzdělávání může být zajišťováno **formou individuální nebo skupinové integrace** v běžných ZŠ nebo v základní škole speciální samostatně zřízené pro žáky s určitým typem postižení)
- Žáci s těžkým zdravotním postižením, souběžným postižením více vadami a žáci s poruchami autistického spektra mají právo vzdělávat se v **základní škole speciální**
- Ředitel školy má právo zřídit funkci asistenta pedagoga ve třídě, ve které se vzdělává žák se SVP
- V případě žáků se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním je nezbytné vyjádření školského poradenského zařízení (SPC, PPP)
- Ředitel školy může na základě písemného doporučení školského poradenského zařízení povolit žákovi individuální vzdělávací plán

Povinnost školní docházky

- Školní docházka je povinná po dobu devíti školních let
- Odklad povinné školní docházky je možný jen v případech, kdy je žádost rodičů doložena doporučujícím posouzením příslušného školského poradenského zařízení a odborného lékaře (nejpozději do 8 let věku dítěte)
- Individuální vzdělávání (povoleno zatím pouze na I. stupni ZŠ)
- **Základní vzdělávání** – probíhá na běžných ZŠ, na nižším stupni víceletých gymnázií a v odpovídající části osmiletého vzdělávacího programu konzervatoře – žák dosahuje úspěšným ukončením vzdělávacího programu **„základní vzdělání“**
- Žáci se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, žáci se souběžným postižením více vadami a s PAS se mohou vzdělávat v **základní škole speciální** (se souhlasem zákonného zástupce a na základě písemného doporučení odborného lékaře a školského poradenského zařízení) a ukončením tohoto vzdělávacího programu získávají **„základy vzdělání“**

INFO

Povinnost školní docházky

- **Učivo v ZŠS je redukováno na osvojení základních dovedností v jednotlivých vzdělávacích oblastech a oborech, prakticky zaměřených činností a pracovních dovedností.**
- **Vzdělávání žáků s hlubokým mentálním postižením je stanoveno takovým způsobem, který odpovídá duševním a fyzickým možnostem dítěte a to na základě posouzení odborného lékaře a školského poradenského zařízení.**
- **Vyhláška č. 147/2011 Sb.** O vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných – stanovuje míru **podpůrných opatření** nutných ke vzdělávání žáka se SVP (poradenské služby, zajištění asistenta pedagoga, snížení počtu žáků ve třídě, IVP atd.)
- **Vyhláška č. 116/2011 Sb.** O poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních – poradenské služby jsou poskytovány dětem, žákům, studentům, jejich zákonným zástupcům, ale i pedagogickým pracovníkům, školám a školským zařízením.

INFO

Podpůrná opatření

- Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami se uskutečňuje pomocí podpůrných opatření, která jsou odlišná nebo jsou poskytována nad rámec individuálních pedagogických a organizačních opatření spojených se zděláváním žáků stejného věku ve školách, které nejsou samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením
- **Podpůrnými opatřeními** se rozumí využití speciálních metod, postupů, forem a prostředků vzdělávání, kompenzačních, rehabilitačních a učebních pomůcek, speciálních učebnic a didaktických materiálů, zařazení předmětů speciálně pedagogické péče, poskytování pedagogicko-psychologických služeb, zajištění služeb asistenta pedagoga, snížení počtu žáků ve třídě nebo studijní skupině nebo jiná úprava organizace vzdělávání zohledňující speciální vzdělávací potřeby žáka

INFO

Základní škola praktická

- Školský zákon č. 561/2004 Sb. přinesl do českého školství řadu rozsáhlých změn týkající se i školství speciálního.
- Jednou z těchto změn je i změna názvu ZVLÁŠTNÍ ŠKOLA na **ZÁKLADNÍ ŠKOLA PRAKTICKÁ**
- Základní školu praktickou navštěvují žáci, kteří nejsou schopni zvládnout učivo školy základní, žáci se speciálními vzdělávacími potřebami
- Podmínkou přijetí do ZŠ praktické je odborný posudek PPP nebo SPC, který potvrzuje mentální postižení nebo jiné závažné důvody a také souhlas zákonných zástupců dítěte
- Žáci jsou vzděláváni podle školních vzdělávacích programů (které si tvoří sama škola), vychází z RVP pro ZV s přílohou upravující vzdělávání žáků s lehkým MP

INFO

Střední školství

- Školy poskytují žákům:
 - **Úplné střední vzdělání** (gymnázia – čtyřletá i víceletá – ukončená maturitní zkouškou)
 - **Úplné střední odborné vzdělání** (střední odborné školy – SOŠ – ukončené maturitní zkouškou)
 - **Střední odborné vzdělání** (střední odborná učiliště – SOU – závěrečná zkouška s výučním listem)
- Připravují žáky do praxe nebo ke studiu v terciárním vzdělávání (VOŠ, VŠ)
- Do středního školství také patří:
 - **Odborná učiliště** (OU – závěrečná zkouška s vydáním vysvědčení + výuční list)
 - **Praktické školy jednoleté a dvouleté** – určené žákům se zdravotním postižením

INFO

Praktická škola jednoletá

- Je funkčním článkem systému vzdělávání žáků se zdravotním postižením (absolventům základních škol speciálních)
- Žáci se připravují pomocí speciálních vzdělávacích metod, prostředků a forem pro výkon jednoduchých činností
- Vzdělávání je ukončeno závěrečnou zkouškou
- Dokladem o dosažení stupně vzdělání je vysvědčení o závěrečné zkoušce
- Absolventi praktické školy jednoleté se uplatní při pomocných pracích pro oblast služeb a výroby (ve zdravotnictví, v sociálních a komunálních službách, ve výrobních podnicích, v zemědělství) nebo na chráněných pracovištích.

INFO

Praktická škola dvouletá

- Je určena žákům se středně těžkým nebo s lehkým mentálním postižením v kombinaci s jiným zdravotním postižením
- Vzdělávací proces těchto žáků je zaměřen na získání základních pracovních dovedností, návyků a pracovních postupů potřebných v každodenním i v pracovním životě
- Poskytuje základy odborného vzdělání a manuálních dovedností v oboru (dle zaměření přípravy) a vede k profesnímu uplatnění
- Vzdělávání se ukončuje závěrečnou zkouškou
- Dokladem o dosažení stupně vzdělání je vysvědčení o závěrečné zkoušce
- Absolventi jsou připravováni pro jednoduché pracovní činnosti v oblasti služeb a výroby (v sociálních a komunálních službách, ve zdravotnictví, ve výrobě, v zemědělství)

INFO

Tranzitní program

- Pro žáky a studenty se zdravotním postižením
- Je služba určena především studentům praktických škol dvouletých a odborných učilišť, pro které je obtížnější najít vhodnou praxi a kteří potřebují během praxe individuální podporu
- Prostřednictvím individuální praxe a nácviku pracovních a sociálních dovedností má dojít k nalezení zaměstnání na otevřeném trhu práce
- Zajištění pracovního asistenta, který praktikanta doprovází na pracoviště a pomáhá mu naučit se potřebným pracovním a sociálním dovednostem

Cíle tranzitního programu

- Umožňuje vyzkoušet si práci v běžném prostředí
- Získat sociální a pracovní dovednosti a zvýšit svoji samostatnost
- Připravit žáky posledních ročníků speciálních škol na přijetí do pracovního poměru po absolvování školy
- Pomoci při přechodu ze školy do zaměstnání na otevřeném trhu práce formou individuálních praxí

- Poskytovatelem TP jsou občanské společnosti
- Rytmus, o.s., SPOLU Olomouc, o.s., AGAPO, o.s. a další

Terciární vzdělávání

- integrované vzdělávání studentů se zdravotním postižením na vysokých školách aktuální česká legislativa neupravuje, z hlediska jeho realizace však lze ve školském zákoně a prováděcí vyhlášce spatřovat řadu podobností a inspirací pro tvořící se systém vysokoškolské podpory.
- Konkrétní podpora studentům se zdravotním postižením je realizována zejména aktivitami poradenských center vysokých škol.
- Moderní informační technologie vytváří významné možnosti studia zejména v rámci celoživotního vzdělávání (např. formou e-learningu).

Volný čas

- **Volný čas dětí a mladistvých** je téma, o kterém se dnes čím dál víc mluví zejména v souvislosti s pasivitou dětí, nadměrným sledováním televize, časem tráveným u počítače a v neposlední řadě i v souvislosti s obezitou a nezdravým životním stylem.
- Rizikem takto tráveného volného času dnešní generace dětí a dospívajících však není jen vysoký krevní tlak, zhoršující se zrak a fyzická neobratnost, ale také vliv party a s tím spojená sociálně patologická rizika. Vliv party se **dotýká i dětí a dospívajících se zdravotním postižením.**

Volnočasové aktivity

- Volnočasové aktivity mají tedy **pozitivní vliv na vývoj dětí a dospívajících a také na jejich další život**. Přijmeme-li tuto skutečnost u dětí bez postižení, pak také přijímáme **pozitivní dopad volnočasových aktivit** u dětí se zdravotním postižením. U těchto dětí se však aktivity a jejich poskytovatelé přizpůsobují **specifickým možnostem**, které plynou z jejich postižení.
- Zvláštní místo ve volnočasových aktivitách dětí se zdravotním znevýhodněním zaujímá například relaxace, emocionální vyžití, kompenzace nedostatků a zvyšování důvěry v sebe sama.
- Volnočasové aktivity mají v denní aktivitě každého člověka své **nezastupitelné místo**. U dětí se zdravotním postižením navíc mohou sport a hry působit jako **nenásilný výchovný a rehabilitační prostředek**

Poradenství

- **Lékařské** – vztahuje se ke specifickým určitým onemocněním
- **Psychologické poradenství a psychoterapie** (partnerské poradenství, rodinná terapie atd.)
- **Pedagogicko-psychologické poradenství** – řeší problematiku špatného školního prospěchu, studijní poradenství, výchovné poradenství a speciálně pedagogické poradenství
- **Profesní poradenství** – vztahuje se na volbu vhodného zaměstnání
- **Sociálně-právní poradenství** – vztahuje se k sociálnímu zabezpečení, bydlení
- **Technické poradenství** – doporučení a úprava kompenzačních pomůcek pro osoby s postižením
- **Resocializační poradenství, kurátorská činnost** – pomoc osobám propuštěným z výkonu trestu odnětí svobody.

Školská poradenská zařízení

- Jejich činnost vymezuje vyhláška č. 116/2011 Sb. O poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- **PPP – pedagogicko - psychologická poradna**
- Hlavní oblasti činnosti: školní zralost, SPU a CH, předprofesní a profesní orientace žáků a studentů
- **SPC – speciálně - pedagogické centrum** (existují od r. 1990 – převážně při základních školách speciálních pro děti a žáky se zdravotním postižením ve věku od 3 let až po střední školu)
- **SVP – středisko výchovné péče** (spadá do legislativy zákona č. 109/2002 Sb.) – zajišťuje prevenci a terapii sociálně patologických jevů u dětí a mládeže a poradenství v této oblasti.
- Nabízí dětem a žákům okamžitou pomoc, radu nebo systematickou péči při zachycení prvních signálů výchovných problémů, snaží se předcházet vážnějším výchovným poruchám. Poskytují okamžitou pomoc v krizových situacích – selhání rodičovské péče, útěky z domu.

Pedagogicko-psychologické poradny

- Poskytují služby pedagogicko-psychologického poradenství a pomoc při výchově a vzdělávání žáků.
- Jejich činnost se uskutečňuje ambulantně na pracovišti poradny a návštěvami zaměstnanců PPP ve školách a školských zařízeních
- Zajišťují:
- **A)** pedagogicko-psychologickou připravenost žáků na povinnou školní docházku a vydává o ní odborný posudek, doporučuje zákonným zástupcům a řediteli školy zařazení žáka do příslušné školy a třídy a vhodnou formu jeho vzdělávání
- **B)** speciální vzdělávací potřeby žáků ve školách, které nejsou samostatně zřízené pro žáky se ZP a vypracovává odborné posudky a návrhy opatření pro školy a školská zařízení na základě výsledků psychologické a speciálně pedagogické diagnostiky
- **C)** poradenské služby žákům se zvýšeným rizikem školní neúspěšnosti nebo vzniku potíží v osobnostním a sociálním vývoji
- **D)** prostřednictvím metodika prevence zajišťují prevenci sociálně patologických jevů a realizaci preventivních opatření

Tým odborníků PPP

- Psycholog
- Speciální pedagog
- Sociální pracovník

Zpracovává odborné podklady k zařazení ev. přeřazení žáků do škol a školských zařízení, odklad školní docházky, doporučení k integraci atd.

Speciálně-pedagogická centra

- Poskytují poradenské služby:
- Dětem od nejranějšího věku až do ukončení povinné školní docházky
- žákům se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním integrovaným ve školách a školských zařízeních
- Žákům se ZP a zdr. znevýhodněním ve školách, třídách a odděleních s upravenými vzdělávacími programy
- Žákům se ZP v základních školách
- a dětem s hlubokým mentálním postižením

- Činnost centra se uskutečňuje ambulantně na pracovišti centra a návštěvami pedagogických pracovníků centra ve školách a školských zařízeních

Činnost SPC

- Vyhledávání žáků s zdravotním postižením (depistáž)
- Včasná intervence
- Komplexní diagnostika žáka
- Tvorba plánu péče o žáka
- Přímá práce s žákem
- Konzultace a metodická činnost určená zákonným zástupcům, pedagogům, podpora při tvorbě IVP
- Sociálně právní poradenství
- Krizová intervence
- Kariérové poradenství pro žáky se ZP
- Zapůjčení odborné literatury, rehabilitačních a kompenzačních pomůcek
- Pomoc při integraci žáků se ZP do MŠ, ZŠ, instruktáž a úprava domácího prostředí
- Tvorba, návrhy a nabídka speciálních pomůcek podle individuálních potřeb

Tým odborníků SPC

- Psycholog
- Speciální pedagog
- Sociální pracovník

Služby SPC mají komplexní charakter, pomáhají řešit náročné situace spojené s výchovou dítěte s postižením.

PPP X SPC

- Rozdíl mezi PPP a SPC je v tom, že
- **PPP** se spíše věnují diagnostice a poradenství v oblasti specifických poruch učení a chování a problémům ve výchovně - vzdělávacím procesu
- **SPC** se zaměřují na děti s příslušným typem postižení

Raná péče

- **Raná péče** je soustava služeb a programů poskytovaných ohroženým dětem a dětem se zdravotním postižením ve věku 0-7 let a jejich rodinám (0-4 roky u dětí s jedním typem postižení, 0-7 let u dětí s kombinovaným postižením)
- Je službou sociální prevence (v ČR od r. 1990)
- činnost středisek rané péče je vymezena zákonem č.m313/2013 kterým se mění zákon **č. 108/2006 Sb. O sociálních službách ve znění pozdějších předpisů**
- **Cílem rané péče** je předcházet vzniku postižení, eliminovat nebo zmírnit jeho důsledky a poskytnout rodině, dítěti i společnosti předpoklady sociální integrace
- Služby rané péče mají být poskytovány od zjištění rizika nebo postižení do přijetí dítěte ke vzdělávání tak, aby zvyšovaly vývojovou úroveň dítěte v oblastech, které jsou ohroženy faktory biologickými, sociálními a psychologickými

Princip rané péče

- Zásadní roli ve vývoji dítěte hrají první tři roky jeho života.
- Právě v tomto období jsou kompenzační možnosti mozku největší a umožňují tak možnost co nejvyššího rozvoje kompenzačních mechanismů i u dětí s těžkým handicapem. Pokud se právě toto období zanedbá, možnosti vývoje v určitých oblastech se mohou extrémně snížit. Přestože je mozek schopen vytvářet nová nervová spojení po celý život, člověk se nejrychleji rozvíjí a nejlépe přizpůsobuje změnám právě v raném dětství.
- 3 pilíře rané péče podle Hansena:
 - Včasné rozpoznání a včasná diagnostika
 - Včasně poskytovaná péče a terapie pro dítě
 - Pedagogická raná péče včetně poradenství pro rodiče

Formy poskytovaných služeb středisky rané péče (SRP)

- **Terénní služby** – návštěvy pracovníků v rodině dítěte – reakce dítěte v přirozeném prostředí (četnost návštěv je individuální podle potřeb rodiny, 1x za 1-3 měsíce)
- **Ambulantní služby** – aplikace speciálních postupů, metod, forem práce a cvičení, možnost pozorovat dítě v cizím prostředí
- **Forma rehabilitačních pobytů pro rodiny** – terapeutická a vzdělávací práce s celou rodinou, možnost setkávání, předpoklad úspěšné sociální integrace
- **Informační – osvětová činnost** – pořádání seminářů – získávání nezávislých informací, půjčování literatury, vydávání časopisů pro rodiče
- Na činnost SRP by měla navazovat činnost SPC

Speciální pedagogika

- Speciální pedagogiku můžeme definovat jako vědu o zákonitostech speciálního vzdělávání, výchovy, pracovního a společenského uplatnění osob, které trpí handicapem (zdravotním nebo sociálním znevýhodněním) a vyžadují speciální přístup.
- Označení této vědní disciplíny se v průběhu historie mnohokrát měnilo. V minulosti se u nás užívaly termíny pedopatologie, léčebná pedagogika, nápravná pedagogika nebo defektologie.
- Termín speciální pedagogika poprvé použil v r. 1957 Bohumír Popelář a od r. 1973 ho začal užívat významný český speciální pedagog Miloš Sovák

Speciální pedagogika

- Miloš Sovák vymezil speciální pedagogiku jako „**nauku o zákonitostech rozvoje, výchovy a vzdělávání „defektních jedinců“** (dětí, mládeže a dospělých), tj. jedinců s stíženými různými nedostatky tělesnými, smyslovými nebo rozumovými nebo poruchami chování“. (1975)

Speciální pedagogika - definice

- **Je vědní oblast v systému pedagogických věd, která se zabývá teorií a praxí výchovy, edukace (výchovy a vzdělávání) dětí, mládeže a dospělých vyžadujících speciální péči z důvodu mentálního, senzorického, somatického postižení nebo narušení komunikačních schopností či psychosociálního narušení, nebo z důvodu jiných specifických zvláštností, např. poruch učení, chování.**

Speciální pedagogika - dělení

- Podle jednotlivých druhů postižení:
- **Psychopedie** – speciální pedagogika osob s mentálním postižením
- **Somatopedie** – speciální pedagogika osob s tělesným postižením, s chronickým nebo dlouhodobým onemocněním
- **Logopedie** – speciální pedagogika osob s narušenou komunikační schopností
- **Surdopedie** – speciální pedagogika osob se sluchovým postižením
- **Oftalmopedie** – či také **tyflopédie** – speciální pedagogika osob se zrakovým postižením
- **Etopedie** – speciální pedagogika osob s poruchami chování
- K této klasifikaci (z r. 1975) se nově přiřazují dvě disciplíny:
- **Speciální pedagogika osob se souběžným postižením více vadami a**
- **Specifické poruchy učení nebo chování**

Předmět, cíle a metody speciální pedagogiky

- **Předmětem** speciální pedagogiky jsou osoby se zdravotním nebo sociálním postižením nebo znevýhodněním, které potřebují podporu v oblastech výchovy a vzdělávání, ale také při pracovním a společenském uplatnění.
- **Cíle speciální pedagogiky vycházejí** z principu humanismu – hovoříme tedy o **cíli humanitárním**, který vyjadřuje právo osob s postižením na rozvoj a respektování jejich osobnosti
- **O cíli výchovném** – osobám s postižením je dáno právo na takové vzdělání, které umožňuje jejich optimální rozvoj a
- **O cíli ekonomickém** – osobám se zdravotním postižením je dáno právo na vhodné pracovní uplatnění s ohledem na jejich specifické potřeby a možnosti

Speciálně pedagogické metody

- Se zaměřují na překonávání a zmírnění následků zdravotního postižení. Patří k nim metody **reedukace, kompenzace a rehabilitace**.
- **Reedukace** (z latiny: re – opět, educatio – výchova)
Představuje postupy zaměřené na rozvoj a zlepšení funkcí, které se v důsledku poškození nerozvinuly dostatečně
- **Kompenzace** (z latinského compensatio – vyrovnání, náhrada) – zdokonalení jiných (náhradních) funkcí než těch, které jsou postiženy
- **Rehabilitace** (z lat. re – znovu, habilitas – schopnost, způsobilost)
Je ve speciální pedagogice chápána v širším slova smyslu, jde o speciálně uzpůsobené, modifikované výchovně-vzdělávací metody, které se využívají s cílem eliminovat následky postižení a tím dosáhnout i socializace jedince s postižením.

Podmínky inkluzivního vzdělávání žáků se SVP

- Za žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou považováni **žáci se zdravotním postižením** – tělesným, zrakovým, sluchovým, mentálním, autismem, vadami řeči, souběžným postižením více vadami a specifickými poruchami učení nebo chování, **žáci se zdravotním znevýhodněním** – zdravotně oslabení, s dlouhodobým onemocněním a lehčími zdravotními poruchami vedoucími k poruchám učení a chování a **žáci se sociálním znevýhodněním** – žáci z rodinného prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy, s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou a žáci v postavení azylantů a účastníků řízení o udělení azylu.
- Patří sem i okruh žáků **nadaných a mimořádně nadaných**

Žáci se zdravotním postižením

- Pro žáky se zdravotním postižením lze zřídit školy, event. třídy s upravenými vzdělávacími programy (speciální vzdělávání může být zajišťováno **formou individuální nebo skupinové integrace** v běžných ZŠ nebo v základní škole speciální samostatně zřízené pro žáky s určitým typem postižení)
- Žáci s těžkým zdravotním postižením, souběžným postižením více vadami a žáci s poruchami autistického spektra mají právo vzdělávat se v **základní škole speciální**
- Ředitel školy má právo zřídit funkci asistenta pedagoga ve třídě, ve které se vzdělává žák se SVP
- V případě žáků se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním je nezbytné vyjádření školského poradenského zařízení (SPC, PPP)
- Ředitel školy může na základě písemného doporučení školského poradenského zařízení povolit žákovi individuální vzdělávací plán

Vzdělávání žáků s tělesným postižením

- Žák s tělesným postižením je omezen ve svých pohybových schopnostech následkem poškození pohybového aparátu. Je třeba respektovat potíže se sebeobsluhou, problémy komunikační a společenské a obtíže s pohybem a dopravou.

- **Podmínky vzdělávání:**

Bezbariérový vstup do školy

škol
Odpovídající technické vybavení pro pohyb žáků po

Vhodné didaktické pomůcky

Pomůcky pro psaní a kreslení

Pomůcky pro rozvoj manuálních dovedností

Technické pomůcky

Vybavení kompenzačními pomůckami atd.

Vzdělávání žáků se zrakovým postižením

- Určujícím faktorem pro zařazení dítěte se zrakovým postižením do příslušného typu školy, je stupeň zrakového postižení s ohledem na jeho prognózu.
- **Žáci s lehkou zrakovou vadou** mohou s pomocí optických pomůcek zvládnout všechny nároky základního vzdělávání.
- **Žáci s těžkou zrakovou vadou a nevidomí** se většinou vzdělávají v základních školách pro zrakově postižené – jako součást učebního plánu byl zaveden předmět PROSTOROVÁ ORIENTACE A SAMOSTATNÝ POHYB ZRAKOVĚ POSTIŽENÝCH, dále jsou zde vyučovány předměty speciální péče jako psaní a práce na počítači, zraková stimulace, práce s optickými pomůckami, speciální příprava čtení a psaní bodového písma nebo logopedická péče a zdravotní tělesná výchova.

Vzdělávání žáků se sluchovým postižením

- Edukace žáků se sluchovým postižením probíhá ve školách pro žáky se sluchovým postižením a na běžných ZŠ za předpokladu, že jsou pro jejich vzdělávání vytvořeny nezbytné podmínky odpovídající stupni a druhu postižení.
- **Žáci s lehkým sluchovým postižením** mohou s využitím kvalitních sluchadel zvládnout požadavky RVP ZV v běžné škole.
- **Pro žáky s těžkou sluchovou vadou** a prelingválně neslyšící je vhodnější vzdělávání v základních školách pro sluchově postižené – důraz je kladen na komunikační přístup ke vzdělávání – orální nebo bilingvální metoda (znakový jazyk i orální komunikace), nebo uplatňovat zásady totální komunikace – komplex manuálních a orálních způsobů komunikace (mluva, znaky, posunky, řeč těla, prstová abeceda, odezírání, čtení a psaní)
- **Při vzdělávání žáků s těžkou sluchovou vadou je nutné respektovat jejich právo na volbu jazyka.**

Vzdělávání žáků s narušenou komunikační schopností

- Předpokladem pro vzdělávání žáků s NKS je **intenzivní logopedická péče.**
- V procesu vzdělávání se žák seznamuje se základními prostředky účinné komunikace, naučí se srozumitelně vyjadřovat v ústním i písemném projevu, chápat smysl sdělení a jeho podstatu, zvládat komunikaci v projevu mluveném, psaném i neverbálním.
- Edukací žáků s narušenou komunikační schopností se zabývá obor **LOGOPEDIE**

Vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení

- Nejčastěji se vyskytujícími specifickými poruchami učení jsou potíže se čtením (dyslexie), psaním (dysgrafie) a pravopisem (dysortografie), méně často s počítáním (dyskalkulie).
- Bývají provázeny hyperaktivitou, nesoustředěností, impulzivním jednáním, špatnou pohybovou koordinací a dalšími příznaky z oblasti psychomotorické, volní a mentální.

Vzdělávání žáků s poruchami chování

- Žáci s poruchami chování jsou žáci, kteří nerespektují některé normy společenského chování, jsou nepřizpůsobiví, impulsivní a snadno unavitelní.
- V závislosti na úrovni rozumových schopností se vzdělávají v základních školách nebo v základních školách praktických.
- Nezbytná je spolupráce školy s rodiči

Vzdělávání žáků s mentálním postižením

- Za jedince s mentálním postižením je považován žák, u něhož dochází k zaostávání vývoje rozumových schopností, k odlišnému vývoji některých psychických vlastností a k poruchám v adaptačním chování
- Do této skupiny patří žáci s mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.
- Edukací osob s mentálním postižením se zabývá **psychopedie**

Mentální retardace

- Je vývojová porucha integrace psychických funkcí postihující jedince ve všech složkách jeho osobnosti – duševní, tělesné i sociální.
- Nejvýraznějším rysem MR je trvale porušená poznávací schopnost, která se projevuje nejnápadněji především v procesu učení.
- Možnosti výchovy a vzdělávání jsou omezeny v závislosti na stupni postižení
- Jde o stav trvalý, který je buď vrozený nebo časně získaný (do 2 let života dítěte)

Klasifikace stupňů mentální retardace

- Hloubku mentální retardace je možno určit pomocí **intelligenčního kvocientu**, který vyjadřuje úroveň rozumových schopností. U nás se ke klasifikaci MR používá **10. revize mezinárodní klasifikace nemocí (MKN-10)** vydaná Světovou zdravotnickou organizací v roce 1992

Klasifikace stupňů mentální retardace

- **F 70 Lehká mentální retardace** IQ 69-50
- **F 71 Středně těžká MR** IQ 49-35
- **F 72 Těžká MR** IQ 34-20
- **F 73 Hluboká MR** IQ 19 a níže
- **F 78 Jiná MR** – stanovení stupně MR je nesnadné pro přidružené senzorycké, somatické postižení, těžké poruchy chování, pro autismus
- **F 79 Nespecifikovaná MR** – MR je prokázána, není však dostatek informací pro zařazení osoby do některého z uvedených stupňů

Vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním

- Do této skupiny řadíme žáky, kteří pocházejí z prostředí sociálně nebo kulturně a jazykově odlišného, žáci z různých u nás žijících menšin nebo žáci přicházející k nám v rámci migrace, především azylantů.
- Někteří tito žáci se bez větších problémů integrují do běžné školy, jiní se mohou setkávat s různými obtížemi způsobenými jazykovou bariérou nebo proto, že jsou hluboce ovlivněni svou rodinou a jejími kulturními vzorci, které se projevují v chování, jednání, odlišném stylu života, pojetí výchovy dětí atd.
- Pro vzdělávání těchto dětí je nejdůležitější role učitele, který dovede volit vhodné přístupy a vytváří ve třídě příznivé společenské klima.

Pojem postižení

- Z analýzy odborné literatury vyplývá nejednotnost v užívání pojmu postižení nebo člověk s postižením.
- Jednotná definice neexistuje v České republice ani v žádné z evropských zemí.
- Došlo ke změně paradigmatu, kdy se při definici osob s postižením už nezabýváme jejich postižením, nedostatky, ale **jejich potenciálem a potřebou podpory**.

Pojem postižení

- Z hlediska terminologie dávají čeští autoři přednost termínu postižený nebo zdravotně postižený člověk, s ohledem na uplatnění v pracovním procesu se také mluví o jedincích se změněnou či sníženou pracovní schopností
- Zákon o zaměstnanosti pak hovoří o plně či částečně invalidních osobách nebo o osobách se zdravotním znevýhodněním.

Pojem postižení

- V českém pedagogickém slovníku lze najít definici pojmu „postižený“:
- ***„Postižený je jedinec postižený nějakým druhem trvalého tělesného, duševního, smyslového nebo řečového postižení, které mu bez speciální pomoci víceméně znemožňuje splňovat požadavky běžného vzdělávacího procesu a proudu“*** (Pedagogický slovník 2001, 171)

Pojem postižení

- Jednoduchá definice postižení užívaná u nás zní: „**Stav trvalého a závažného snížení funkční schopnosti v důsledku nemoci, úrazu nebo vrozené vady**“.

- Obecné vymezení pojmu postižení vytvořila světová zdravotnická organizace **WHO** (World Health Organization založená v roce 1948 se sídlem v Ženevě), která se ve své **Mezinárodní klasifikaci poškození, omezení a postižení** (International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps, 1980) zaměřuje na dopad postižení na jedince a rozlišuje tři oblasti:

- **Impairment** (vada, poškození): jakákoliv ztráta nebo abnormálnost psychologické, fyziologické nebo anatomické struktury nebo funkce
- **Disability** (omezení, znevýhodnění): jakékoliv omezení nebo ztráta schopnosti jednat a provádět činnosti způsobem nebo v mezích, které se pro lidskou bytost považují za normální (vyplývající z vady)
- **Handicap** (postižení): nevýhoda vyplývající pro daného jedince z jeho vady nebo postižení, která omezuje nebo znemožňuje naplnění role, která je pro jedince (s přihlédnutím k věku, pohlaví a sociálním a kulturním činitelům) normální

- Tato klasifikace navazuje na Mezinárodní klasifikaci nemocí WHO, v současnosti se používá její 10. revize (ICD – 10). I toto rozdělení již bylo překonáno.
- V roce **2001** byla vydána **Mezinárodní klasifikace funkčnosti, postižení a zdraví, ICF(International Classification of Functioning, Disability and Health)**, v níž došlo k nahrazení pojmu omezení (disability) novým pojmem **aktivita** a pojmu postižení (handicap) novým pojmem **participace**.

Pojem postižení

- Světová zdravotnická organizace (WHO, 1980) definuje samotné postižení jako **„částečné nebo úplné omezení schopností vykonávat některou činnost nebo více činností, které je způsobeno poruchou nebo dysfunkcí orgánu“**.
- Což ovšem nemusí znamenat snížení kvality života jedince nebo jeho schopnosti vzdělávat se a pracovat.

Mezinárodní klasifikace funkčnosti, postižení a zdraví

Je rozdělena do čtyř oblastí:

- Klasifikace tělesné funkčnosti
- Klasifikace struktury těla
- Klasifikace aktivit a participace (účasti) a
- Klasifikace faktorů prostředí

Klasifikace aktivit a participace

- Zahrnuje oblasti jako učení a užívání vědomostí, komunikace, mobilita, sebeobsluha, mezilidská interakce a vztahy, významné životní oblasti, společenský, sociální a občanský život atd.
- **U mobility** posuzujeme schopnost udržet tělo ve vzpřímené poloze či polohu těla změnit, schopnost přenášet a manipulovat s předměty (jemná motorika), pozornost je věnována i možnosti pohybu (samostatné chůze nebo chůze s pomůckami) atd.
- **Oblast sebeobsluhy** zahrnuje základní činnosti jako mytí, osobní hygiena, používání toalety, oblékání, stravování či schopnost dbát o své zdraví.

- **Významné životní oblasti** zahrnují sféry, o kterých mluvíme, hovoříme-li o úplné integraci osob s postižením, tedy výchovu a vzdělávání, práci a zaměstnání.
- **Oblast společenský, sociální a občanský život** reprezentují například volnočasové aktivity osob s postižením.

Klasifikace faktorů prostředí

- Patří sem technologie a produkty, oblast komunikace, civilní a právní ochrana, oblast sociálních jistot, zdravotnictví, ale také oblast práce a zaměstnávání.

Sociální rehabilitace

Sociální rehabilitace

- *„Sociální rehabilitace je proces, ve kterém pacient s dlouhodobým či trvalým postižením absolvuje nácvik potřebných dovedností směřujících k dosažení samostatnosti a soběstačnosti v maximální možné míře s ohledem na jeho zdravotní postižení, a to za účelem co nejvyšší úrovně jeho sociálního začlenění.“ (Kolář 2009)*

Sociální rehabilitace

Sociální rehabilitace je soubor specifických činností směřujících k dosažení samostatnosti, nezávislosti a soběstačnosti osob, a to rozvojem jejich specifických schopností a dovedností, posilováním návyků a nácvikem výkonu běžných, pro samostatný život nezbytných činností alternativním způsobem využívajícím zachovaných schopností, potenciálů a kompetencí. Sociální rehabilitace se poskytuje formou terénních a ambulantních služeb, nebo formou pobytových služeb poskytovaných v centrech sociálně rehabilitačních služeb.

Sociální problematika

- Osoba je považována za samostatnou a soběstačnou, pokud je schopna rozhodovat o vlastním životě, dosahovat vytyčených cílů, uplatňovat práva, prosazovat své zájmy a naplňovat své potřeby.
- Sociální začlenění je snaha o to, aby byly osoby se zdravotním postižením (OZP) přijímány jako součást společnosti.

Sociální aspekty integrace

- Cílem **úplné integrace** je začlenění jedince s postižením do všech oblastí lidského života.
- Integrací rozumíme nejvyšší stupeň socializace
- **Sociální služby jsou v České republice legislativně vymezeny v zákoně č. 313/2013, kterým se mění zákon č. 108/2006 Sb. O sociálních službách ve znění pozdějších předpisů**
- Ten upravuje podmínky poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci prostřednictvím sociálních služeb a příspěvku na péči
- Integrace je nejvyšším stupněm socializace. Prostředkem k sociální integraci je **pracovní integrace**.

Předpis č. 110/2006 Sb. Zákon o životním a existenčním minimu

- Tento zákon stanoví životní minimum jako minimální hranici peněžních příjmů fyzických osob k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb a existenční minimum jako minimální hranici příjmů osob, která se považuje za nezbytnou k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb na úrovni umožňující přežití.
- Tento zákon dále upravuje způsob posouzení, zda příjmy osob dosahují částek životního minima nebo existenčního minima.
- Životní minimum ani existenční minimum nezahrnuje nezbytné náklady na bydlení; poskytování pomoci k zajištění úhrady nezbytných nákladů na bydlení stanoví zvláštní právní předpisy
- **Životní minimum jednotlivce**
- Částka životního minima jednotlivce činí měsíčně 3 410 Kč

Životní minimum

pro jednotlivce	3 410
pro první osobu v domácnosti	3 140
pro druhou a další osobu v domácnosti, která není nezaopatřeným dítětem	2 830
pro nezaopatřené dítě ve věku	
do 6 let	1 740
6 až 15 let	2 140
15 až 26 let (nezaopatřené)	2 450

Životní minimum

Životní minimum je součtem všech částek životního minima jednotlivých členů domácnosti.

Příklady životního minima různých typů domácností v Kč za měsíc

jednotlivec

3 410

2 dospělí

$3\ 140 + 2\ 830 = 5\ 970$

1 dospělý, 1 dítě ve věku 5 let

$3\ 140 + 1\ 740 = 4\ 880$

2 dospělí, 1 dítě ve věku 5 let

$3\ 140 + 2\ 830 + 1\ 740 = 7\ 710$

2 dospělí, 2 děti ve věku 8 a 16 let

$3\ 140 + 2\ 830 + 2\ 140 + 2\ 450 = 10\ 560$

2 dospělí, 3 děti ve věku 5, 8 a 16 let

$3\ 140 + 2\ 830 + 1\ 740 + 2\ 140 + 2\ 450 = 12\ 300$

Existenční minimum

- **Existenční minimum**
- Částka existenčního minima osoby činí měsíčně 2 200 Kč.
- Existenční minimum nelze použít u nezaopatřeného dítěte, u poživatele starobního důchodu, u osoby invalidní ve třetím stupni a u osoby starší 68 let.

**Sociální zajištění pacientů v rámci
zdravotnického zařízení a nemocenské
pojištění řeší Ministerstvo
zdravotnictví.**

Sociální řešení u pacientů během hospitalizace spočívá především

v:

- sociálním zjišťování při přijetí nemocného do nemocnice (sociální anamnéza)
- zajištění dalšího léčení na lůžku dlouhodobě nemocného ev. sociálním lůžku
- zajištění sociálních služeb po propuštění z nemocnice
- informace o možných sociálních příspěvcích vzhledem k typu a hloubce postižení
- pomoc při zajištění umístění v zařízení sociální péče, vyžaduje-li to stav nemocného

Nemocenské pojištění

- nahrazuje mzdu po dobu nemoci pojištěných osob
- okruh pojištěných osob vymezuje **Zákon o nemocenském pojištění - Předpis č. 187/2006 Sb.**

Předpis č. 187/2006 Sb. Zákon o nemocenském pojištění

Z nemocenského pojištění se poskytují tyto dávky:

- a) nemocenské,
- b) peněžitá pomoc v mateřství,
- c) ošetřovné,
- d) vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství.

Nárok na nemocenské má pojištěnec, který byl uznán dočasně práce neschopným nebo kterému byla nařízena karanténa podle zvláštního právního předpisu, trvá-li dočasná pracovní neschopnost nebo nařízená karanténa déle než 14 kalendářních dní

Výše nemocenského za kalendářní den činí 60 % denního vyměřovacího základu.

Posuzování zdravotního stavu i pracovní neschopnosti

- navrhuje lékař, předkládá posudkové komisi, okresní správě sociálního zabezpečení, která seznamuje občana s výsledky posouzení eventuálně poučení o dalších možnostech

Oblast sociálních věcí

- Z hlediska sociální politiky ve vztahu k osobám s postižením rozeznáváme tři pilíře systému sociálního zabezpečení:
- **Důchodové pojištění** – dávky invalidních důchodů
- **Sociální podpora** – dávky státní sociální podpory
- **Sociální pomoc/péče** – sociální dávky (např. jednorázové příspěvky na opatření zvláštních pomůcek, mimořádné výhody I. – III. stupně) a sociální služby (např. předčitatelské a průvodcovské služby, pobytové služby – domovy pro osoby se zdravotním postižením, raná péče, sociální rehabilitace)

Důchodové pojištění

Z pojištění se poskytují tyto důchody:

- a) starobní,
- b) invalidní,
- c) vdovský a vdovecký,
- d) sirotčí
- Výše důchodu se skládá ze základní výměry a z procentní výměry. Základní výměra se stanoví procentní sazbou z průměrné mzdy a procentní výměra se stanoví procentní sazbou z výpočtového základu.

Podmínky nároku na starobní důchod

- Pojištěnec má nárok na starobní důchod, jestliže získal potřebnou dobu pojištění a dosáhl stanoveného věku, popřípadě splňuje další podmínky stanovené v tomto zákoně.
- Pojištěnec má nárok na starobní důchod, jestliže získal dobu pojištění nejméně
- a) 25 let a dosáhl aspoň věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod (dále jen „důchodový věk“) před rokem 2010
- b) 26 let a dosáhl důchodového věku v roce 2010,
- c) 27 let a dosáhl důchodového věku v roce 2011,
- d) 28 let a dosáhl důchodového věku v roce 2012,
- e) 29 let a dosáhl důchodového věku v roce 2013,
- f) 30 let a dosáhl důchodového věku v roce 2014,
- g) 31 let a dosáhl důchodového věku v roce 2015,
- h) 32 let a dosáhl důchodového věku v roce 2016,
- i) 33 let a dosáhl důchodového věku v roce 2017,
- j) 34 let a dosáhl důchodového věku v roce 2018,
- k) 35 let a dosáhl důchodového věku po roce 2018.

INFO

Starobní důchod

Důchodový věk činí

- a) u mužů 60 let,
- b) u žen
 1. 53 let, pokud vychovaly alespoň 5 dětí,
 2. 54 let, pokud vychovaly tři nebo 4i děti,
 3. 55 let, pokud vychovaly 2 děti,
 4. 56 let, pokud vychovaly 1 dítě, nebo
 5. 57 let,

jde-li o pojištěnce narozené před rokem 1936.

Výše základní výměry starobního důchodu v roce 2019 činí 3 270 Kč, výše procentní výměry činí nejméně 770 Kč měsíčně.

Výše procentní výměry starobního důchodu se stanoví procentní sazbou z výpočtového základu podle doby pojištění získané do vzniku nároku na tento důchod a podle doby pojištění získané po vzniku nároku na tento důchod.

Invalidní důchod

- Pojištěnec má nárok na invalidní důchod, jestliže nedosáhl věku 65 let nebo důchodového věku, je-li důchodový věk vyšší než 65 let, a stal se
 - a) invalidním a získal potřebnou dobu pojištění, pokud nesplnil ke dni vzniku invalidity podmínky nároku na starobní důchod, popřípadě, byl-li přiznán starobní důchod, pokud nedosáhl důchodového věku, nebo
 - b) invalidním následkem pracovního úrazu

Invalidita (§ 39 zákona o důchodovém pojištění)

- Pojištěnec je invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %.
- Jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla
- a) nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o **invaliditu prvního stupně**,
- b) nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o **invaliditu druhého stupně**,
- c) nejméně o 70 %, jedná se o **invaliditu třetího stupně**.

- **Při určování poklesu pracovní schopnosti** se vychází ze zdravotního stavu pojištěnce doloženého výsledky funkčních vyšetření; přitom se bere v úvahu,
 - a) zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující pracovní schopnost,
 - b) zda se jedná o stabilizovaný zdravotní stav,
 - c) zda a jak je pojištěnec na své zdravotní postižení adaptován,
 - d) schopnost rekvalifikace pojištěnce na jiný druh výdělečné činnosti, než dosud vykonával,
 - e) schopnost využití zachované pracovní schopnosti v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 35 % a nejvíce o 69 %,
 - f) v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 70 % též to, zda je pojištěnec schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek.

Sirotčí důchod

Na sirotčí důchod má nárok nezaopatřené dítě, zemřel-li:

- a) rodič (osvojitel) dítěte, nebo
 - b) osoba, která převzala dítě do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí soudu o svěření dítěte do výchovy jiné osoby nebo do společné výchovy manželů
-
- Nejdéle lze pobírat sirotčí důchod do 26 let věku dítěte
 - Výše základní výměry sirotčího důchodu v r. 2019 činí 3270 Kč měsíčně
 - Výše **procentní výměry** sirotčího důchodu činí 40 % procentní výměry starobního nebo invalidního důchodu III. stupně, na který měl nebo by měl nárok zemřelý v době smrti

Poskytování mimořádných výhod

- Mimořádné výhody jsou určeny pro osoby s těžkým zdravotním postižením a lidem s těžkými poruchami nosného a pohybového aparátu

Průkaz osoby se zdravotním postižením

- *„Nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením má osoba starší 1 roku s tělesným, smyslovým nebo duševním postižením charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, které podstatně omezuje její schopnost pohyblivosti nebo orientace, včetně osob s poruchou autistického spektra.“* (<https://www.mpsv.cz>)
- **Průkaz TP** – na průkaz má nárok osoba se středně těžkým funkčním postižením pohyblivosti. Osoba je schopna samostatně se pohybovat v domácím prostředí, ale v exteriéru se objevují problémy s chůzí na delší vzdálenosti, kolem překážek a na nerovném terénu. Při osobním projednávání záležitostí má nárok na přednost, zejména pokud je vyžadováno delší čekání a stání.

Průkaz osoby se zdravotním postižením

- **Průkaz ZTP** – nárok má osoba s těžkým funkčním postižením pohyblivosti. Osoba je schopna samostatně se pohybovat v domácím prostředí, avšak v exteriéru je možná chůze pouze na krátké vzdálenosti a se značnými obtížemi. Držitelé průkazu ZTP mají nárok na vyhrazené místo k sezení a přednost při osobním projednávání záležitostí.
- **Průkaz ZTP/P** – nárok má osoba se zvláště těžkým nebo úplným funkčním postižením pohyblivosti. Osoba má potíže při chůzi v domácím prostředí nebo není chůze schopna vůbec.

Mimořádné výhody jsou rozčleněny do tří stupňů:

I. stupeň - průkaz TP

- nárok na místo k sezení v MHD
- přednost v jednání na úřadech

II. stupeň - průkaz ZTP

- nárok na místo k sezení v MHD
- přednost v jednání na úřadech
- bezplatná doprava v MHD
- sleva 75 % ve vnitrostátní dopravě vlakové a autobusové

III. stupeň - průkaz ZTP/P

- nárok na místo k sezení v MHD
- přednost v jednání na úřadech
- bezplatná doprava v MHD
- sleva 75 % ve vnitrostátní dopravě vlakové a autobusové
- nárok na bezplatnou dopravu průvodce
- u nevidomých na bezplatnou přepravu vodícího psa

U I. a II. stupně může být poskytnuta sleva 50 % na kulturní a sportovní akce.

Poskytování sociální příspěvků

Příspěvky jednorázové

- poskytuje pověřený obecný úřad a dávky jsou vázány na sociální potřebnost a zdravotní stav

Jedná se o dávky a příspěvky:

- **Dávky:** pro občany těžce postižené na zdraví a staré občany, kteří jsou sociálně potřební na úhradu mimořádných událostí nebo na poskytnutí úhrady v ústavech sociální péče nebo psychiatrických nemocnicích nebo léčebnách dlouhodobě nemocných na pokrytí závazků krátkodobé povahy

Příspěvky

- poskytuje obecní úřad obce s rozšířenou působností
- jedná se o příspěvek na pomůcky, které postiženým pomohou odstranit, zmírnit nebo překonat následky svých postižení a které nemohou uhradit ze svých příjmů
- osoby se zdravotním postižením mají dále nárok na příspěvek na mobilitu, na zvláštní pomůcky a péči.
- poskytuje se jim také zvýšená ochrana na trhu práce, která spočívá v pracovní rehabilitaci, přípravě k práci a v uskutečnění specializovaných rekvalifikačních kurzů.

Příspěvek na úpravu bytu

Příspěvek na zakoupení a úpravu motorového vozidla - je poskytován občanům těžce zdravotně postiženým v případě, že nejsou umístěni v zařízení sociálních služeb a vozidlo po dobu 6 let nezmění majitele

Podmínky nároku na příspěvek na zvláštní pomůcku

- Nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku poskytovaný **na pořízení motorového vozidla nebo speciálního zadržního systému** má osoba, která má těžkou vadu nosného nebo pohybového ústrojí anebo těžkou nebo hlubokou mentální retardaci charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, a její zdravotní stav nevyklučuje přiznání tohoto příspěvku.
- Za dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav se pro účely tohoto zákona považuje nepříznivý zdravotní stav, který podle poznatků lékařské vědy trvá nebo má trvat déle než 1 rok.

Zdravotní stav vylučující přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku (kontraindikace)

Duševní poruchy, poruchy chování a poruchy intelektu se závažnou poruchou, s narušením rozpoznávacích a ovládacích schopností, stavy závislosti na návykové látce nebo návykových látkách, způsobují-li nemožnost užívání pomůcky.

Příspěvek na provoz motorového vozidla

Poskytuje se občanům – držitelům průkazu ZTP a ZTP/P, kteří jsou majiteli motorového vozidla

Příspěvek na individuální dopravu

Poskytuje se na kalendářní pololetí, příspěvek poskytují obce

Příspěvek na mobilitu

Nárok na příspěvek na mobilitu má osoba starší 1 roku, která je držitelem průkazu osoby se zdravotním postižením ZTP nebo ZTP/P, který byl přiznán podle předpisů účinných od 1. ledna 2014, opakovaně se v kalendářním měsíci za úhradu dopravuje nebo je dopravována a nejsou jí poskytovány pobytové sociální služby podle zákona o sociálních službách v domově pro osoby se zdravotním postižením, v domově pro seniory, v domově se zvláštním režimem nebo ve zdravotnickém zařízení ústavní péče.

Podmínky nároku na příspěvek na mobilitu musí být splněny po celý kalendářní měsíc.

Výše příspěvku na mobilitu činí za kalendářní měsíc **400 Kč**.

Opakující se peněžité dávky

- příspěvek občanům používajícím trvale ortopedické a kompenzační pomůcky
- příspěvek na úhradu užívání bezbariérového bytu a garáže

Příspěvek na péči

- se poskytuje osobám, které jsou z důvodu dlouhodobého nepříznivého zdravotního stavu závislé na pomoci jiné fyzické osoby za účelem zajištění potřebné pomoci.
- Jedná se zejména o péči o vlastní osobu a o domácnost.
- Příspěvek je rozdělen do čtyř skupin podle míry závislosti na pomoci, jeho výše se pohybuje mezi 3.000 – 11.000 Kč u osob do 18 let věku a mezi 2.000 – 11.000 u osob starších 18 let.
- Při posuzování míry potřeby pomoci se hodnotí oblast péče o vlastní osobu, soběstačnost a do jaké míry je tato osoba schopna vykonávat určité činnosti (sama, s dopomocí či vůbec).

Závislost na pomoci jiné fyzické osoby

Hodnotí se podle schopnosti zvládat základní životní potřeby:

- 1. Mobilita
- 2. Orientace
- 3. Komunikace
- 4. Stravování
- 5. Oblékání a obouvání
- 6. Tělesná hygiena
- 7. Výkon fyziologické potřeby
- 8. Péče o zdraví
- 9. Osobní aktivity
- 10. Péče o domácnost

Závislost na pomoci jiné osoby

do 18 let/ nad 18 let

- **A)** stupeň I. (lehká závislost) – není-li osoba schopna zvládat 3 základní životní potřeby / 3-4 potřeby
- **B)** stupeň II. (středně těžká závislost) – není-li osoba schopna zvládat 4 nebo 5 základních životních potřeb / 5-6 potřeb
- **C)** stupeň III. (těžká závislost) – není-li osoba schopna zvládat 6-7 základních životních potřeb / 7-8 potřeb
- **D)** stupeň IV. (úplná závislost) – není-li osoba schopna zvládat 8-9 potřeb a **vyžaduje každodenní mimořádnou péči jiné fyzické osoby** / 9-10 potřeb
- Ad A) 3.000 Kč/ 800 Kč
- Ad B) 6.000 Kč/ 4.000 Kč
- Ad C) 9.000 Kč/ 8.000 Kč
- Ad D) 12.000 Kč/ 12.000 Kč

Dávky pro osoby se zdravotním postižením

- **Předpis č. 329/2011 Sb. Zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů**
- Tento zákon upravuje poskytování peněžitých dávek osobám se zdravotním postižením určených ke zmírnění sociálních důsledků jejich zdravotního postižení a k podpoře jejich sociálního začleňování a průkaz osoby se zdravotním postižením.

Druhy dávek

- Osobám se zdravotním postižením se poskytují tyto dávky:
- a) příspěvek na mobilitu,
- b) příspěvek na zvláštní pomůcku.

Příspěvek na zvláštní pomůcku

- Nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku má osoba, která má těžkou vadu nosného nebo pohybového ústrojí nebo těžké sluchové postižení anebo těžké zrakové postižení charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.
- Nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku poskytovaný na pořízení motorového vozidla nebo speciálního zadržního systému má osoba, která má těžkou vadu nosného nebo pohybového ústrojí anebo těžkou nebo hlubokou mentální retardaci charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.

Příspěvek na zvláštní pomůcku

- **Zvláštní pomůcka** umožní osobě sebeobsluhu nebo ji potřebuje k realizaci pracovního uplatnění, k přípravě na budoucí povolání, k získávání informací, vzdělávání anebo ke styku s okolím.
- Za dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav se pro účely tohoto zákona považuje nepříznivý zdravotní stav, který podle poznatků lékařské vědy trvá nebo má trvat déle než 1 rok.
- příspěvek na pořízení motorového vozidla,
- schodolezu,
- stropního zvedacího systému, schodišťové plošiny, schodišťové sedačky nebo na úpravu bytu,
- na pořízení vodícího psa atd.

Osobní asistence

- Je chápána jako terénní služba, která je poskytována osobám se sníženou soběstačností z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení
- Tato služba se poskytuje v přirozeném sociálním prostředí jedince.
- Služba osobní asistence se poskytuje při činnostech:
- **Pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu**
- **Pomoc při osobní hygieně**
- **Pomoc při zajištění stravy**
- **Pomoc při zajištění chodu domácnosti**
- **Pomoc při výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti**
- **Pomoc při zprostředkování kontaktu se společenským prostředím**
- **Pomoc při uplatňování práv a při obstarávání osobních záležitostí**

Chráněné bydlení

- Je pobytová služba poskytovaná osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu zdravotního postižení nebo chronického onemocnění, vč. duševního, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby
- **Chráněné bydlení** může být skupinové nebo individuální
- **Zahrnuje:**
 - Poskytnutí stravy nebo pomoc při jejím zajištění
 - Poskytnutí ubytování
 - Pomoc při zajištění chodu domácnosti
 - Podpora při výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti
 - Zprostředkování kontaktu se společenským prostředím
 - Sociálně terapeutické činnosti a
 - Pomoc při uplatňování práv

Sociálně terapeutické dílny

- Patří mezi služby sociální prevence
- Jsou to ambulantní služby poskytované osobám se zdravotním postižením, které vzhledem k závažnosti svého postižení nejsou umístitelné ani na otevřeném trhu práce, ani chráněném trhu práce.
- Jejich účelem je podpora zdokonalování pracovních návyků a dovedností prostřednictvím sociálně pracovní terapie.
- Hlavní náplní je pomoc při osobní hygieně, poskytnutí stravy, nácvik dovedností pro zvládnutí péče o vlastní osobu a další činnosti vedoucí k sociálnímu začlenění.

Základní druhy a formy sociálních služeb

Sociální služby zahrnují

- a) sociální poradenství,
- b) služby sociální péče,
- c) služby sociální prevence.

Formy poskytování sociálních služeb

- (1) Sociální služby se poskytují jako služby pobytové, ambulantní nebo terénní.
- (2) Pobytovými službami se rozumí služby spojené s ubytováním v zařízeních sociálních služeb.
- (3) Ambulantními službami se rozumí služby, za kterými osoba dochází nebo je doprovázena nebo dopravována do zařízení sociálních služeb a součástí služby není ubytování.
- (4) Terénními službami se rozumí služby, které jsou osobě poskytovány v jejím přirozeném sociálním prostředí.

Zařízení sociálních služeb

- Pro poskytování sociálních služeb se zřizují tato zařízení sociálních služeb:
 - a) centra denních služeb,
 - b) denní stacionáře,
 - c) týdenní stacionáře,
 - d) domovy pro osoby se zdravotním postižením,
 - e) domovy pro seniory,
 - f) domovy se zvláštním režimem,
 - g) chráněné bydlení,
 - h) azylové domy,
 - i) domy na půl cesty,

-
- *j)* zařízení pro krizovou pomoc,
 - *k)* nízkoprahová denní centra,
 - *l)* nízkoprahová zařízení pro děti a mládež,
 - *m)* noclehárny,
 - *n)* terapeutické komunity,
 - *o)* sociální poradny,
 - *p)* sociálně terapeutické dílny,
 - *q)* centra sociálně rehabilitačních služeb,
 - *r)* pracoviště rané péče,
 - *s)* intervenční centra,
 - *t)* zařízení následné péče.

Základní činnosti při poskytování sociálních služeb

- a) pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu,
- b) pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu,
- c) poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy,
- d) poskytnutí ubytování, popřípadě přenocování,
- e) pomoc při zajištění chodu domácnosti,
- f) výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti,
- g) základní sociální poradenství,
- h) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- i) sociálně terapeutické činnosti,

-
- *j)* pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí,
 - *k)* telefonická krizová pomoc,
 - *l)* nácvik dovedností pro zvládnání péče o vlastní osobu, soběstačnosti a dalších činností vedoucích k sociálnímu začlenění,
 - *m)* podpora vytváření a zdokonalování základních pracovních návyků a dovedností

Služby sociální péče

- **Osobní asistence**

- je terénní služba poskytovaná osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby. Služba se poskytuje bez časového omezení, v přirozeném sociálním prostředí osob a při činnostech, které osoba potřebuje.
- a) pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu,
- b) pomoc při osobní hygieně,
- c) pomoc při zajištění stravy,
- d) pomoc při zajištění chodu domácnosti,
- e) výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti,
- f) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- g) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Pečovateľská služba

- Pečovateľská služba je terénny alebo ambulatní služba poskytovaná osobám, ktoré majú snizenou sobestanost z důvodu veku, chronického onemocnení alebo zdravotního postizen, a rodinám s dětmi, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzick osoby. Služba poskytuje ve vymezenm čase v domácnostech osob a v zaizench sociálních slub vyjmenovanékony.
- a) pomoc pri zvládání beznchkon pee o vlastní osobu,
- b) pomoc pri osobn hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobn hygienu,
- c) poskytnutí stravy nebo pomoc pri zajištění stravy,
- d) pomoc pri zajištění chodu domácnosti,
- e) zprostredkovn kontaktu se spoleenskm prostředím.

Tísňová péče

- Tísňová péče je terénní služba, kterou se poskytuje nepřetržitá distanční hlasová a elektronická komunikace s osobami vystavenými stálému vysokému riziku ohrožení zdraví nebo života v případě náhlého zhoršení jejich zdravotního stavu nebo schopností.
- a) poskytnutí nebo zprostředkování neodkladné pomoci při krizové situaci,
- b) sociálně terapeutické činnosti,
- c) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- d) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Průvodcovské a předčitatelské služby

- Průvodcovské a předčitatelské služby jsou terénní nebo ambulantní služby poskytované osobám, jejichž schopnosti jsou sníženy z důvodu věku nebo zdravotního postižení v oblasti orientace nebo komunikace, a napomáhá jim osobně si vyřídit vlastní záležitosti. Služby mohou být poskytovány též jako součást jiných služeb.
- Služba obsahuje tyto základní činnosti:
 - a) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
 - b) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Služba poskytovaná formou terénních nebo ambulantních služeb obsahuje tyto základní činnosti

- a) nácvik dovedností pro zvládnutí péče o vlastní osobu, soběstačnosti a dalších činností vedoucích k sociálnímu začlenění,
- b) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- c) výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti,
- d) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Služba poskytovaná formou pobytových služeb v centrech sociálně rehabilitačních služeb obsahuje vedle základních činností i tyto základní činnosti:

- a) poskytnutí ubytování,
- b) poskytnutí stravy,
- c) pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu

Struktura komplexní rehabilitační péče

